

Tomasz Barbaszewski – doktor Politechniki Krakowskiej i Uniwersytetu Jagiellońskiego, brał udział m.in. w informatyzacji Ministerstwa Finansów, obecnie pełni funkcję Przewodniczącego Rady Ekspertów Fundacji Wolnego i Otwartego Oprogramowania

Wolne oprogramowanie w sektorze publicznym

1. Specyfika systemów profesjonalnych

2. Otwartość czyli wolność

Wolność „0”

- Oprogramowanie może być uruchamiane i wykorzystywane bez żadnych ograniczeń.

Wolność „1”

- Dozwolona jest pełna analiza pracy programu oraz wprowadzanie modyfikacji w celu dostosowania go do własnych potrzeb.

Wolność „2”

- Dozwolone jest tworzenie nieograniczonej liczby kopii programu oraz ich przekazywanie innym użytkownikom.

Wolność „3”

- Dozwolone jest ulepszanie programu oraz publiczne udostępnianie wprowadzonych ulepszeń.

3. Aspekt ekonomiczny:

- Oprogramowanie jest WOLNE, dostępne nieodpłatnie i może być zwielokrotniane (np. instalowane na wielu komputerach) bez dodatkowych kosztów.
- Usługi związane z oprogramowaniem (instalacja, wsparcie techniczne, gwarancja itp.) są świadczone na podstawie odrębnych umów. Należy czytać licencje i gwarancje!
- Lektura dokumentów licencyjnych i dołączanych do oprogramowania komercyjnego zobowiązań gwarancyjnych (Limited Warranty – Ograniczona Gwarancja) jest szalenie pouczająca. Zawierają one praktycznie jedynie OGRANICZENIA uprawnień użytkownika i WYŁĄCZENIA odpowiedzialności (Exclusions or Limitation of Liability) i rękojmi producenta! Firmy dostarczające oprogramowanie

komercyjne oferują ZA DODATKOWĄ OPŁATĄ wsparcie techniczne o zakresie objętym dodatkową Umową zawartą w uprawnionym podmiocie. Tylko w przypadku zawarcia takiej Umowy odpowiedzialność może być poszerzona.

Dokładnie taka sama Umowa może być zawarta z dostawcą Wolnego Oprogramowania lub z dowolnym podmiotem oferującym takie usługi – Wolność wyboru usługodawcy!

4. Za co płacimy?

- W przypadku oprogramowania komercyjnego - za prawo jego wykorzystywania na zasadach określonych jednostronnie przez Producenta.
- W przypadku Wolnego Oprogramowania - mamy prawo do korzystania z oprogramowania bez żadnych opłat i ograniczeń.
- W obu przypadkach wsparcie techniczne (Maintenance Contract) jest dodatkowo płatną usługą!

5. Przykład: Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN:

- Kosztorys rozwiązania opartego o oprogramowanie komercyjne - ~ 40 mln Euro. Projekt odrzucono z powodu zbyt dużych kosztów.
- Rozwiązanie wykorzystujące Wolne Oprogramowanie:
 - całkowity koszt ~ 14 mln Euro.Obecnie kończone jest wdrażanie systemu zarówno w siedzibie Ministerstwa, jak i we wszystkich Ambasadach RFN na Świecie.
- Różnica (26 mln Euro!!!) to w praktyce koszty zakupu licencji na korzystanie z oprogramowania komercyjnego. Koszt instalacji, wdrożenia i szkoleń jest porównywalny!
(dr Rolf Schuster, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN, Materiały Konferencji „Locked-In European Parliament”, Bruksela 2008.)

6. Uzależnienie od dostawcy

- Wielcy dostawcy komercyjny stosują znany chwyt marketingowy: „Obróć swą słabość w siłę!”
- Uzależnienie od dostawcy może stać się poważnym problemem – przykładem może być choćby wsparcie techniczne dla ZUS!

7. Otwartość a bezpieczeństwo

- W przypadku oprogramowania zamkniętego bezpieczeństwo opiera się jedynie na zaufaniu do dostawcy.

- Wolne Oprogramowanie (z otwartym kodem) może być poddane niezależnemu audytowi. Przyjęte przez UE Security Common Criteria wymagają dla systemów godnych zaufania przedstawienia projektu i kodów źródłowych.

8. Standardy i komunikacja

- Działanie sieci INTERNET jest możliwe jedynie dzięki stosowaniu standardów otwartych, które muszą być dostępne, zarządzane na podstawie konsensusu, a ich użytkowanie nie może być warunkowane wniesieniem jakichkolwiek opłat za wykorzystywanie.

9. Polska – przykłady wykorzystywania wolnego i otwartego oprogramowania:

- Podstawowe stanowiska pracy w Urzędach Skarbowych i innych agendach MF są wyposażone w system LINUX (łącznie 18 400 sztuk).
- Szereg inicjatyw lokalnych w jednostkach Administracji Rządowej i Samorządowej.
- Centralnie sfinansowano opracowanie polskojęzycznej wersji oprogramowania OpenOffice.